

TASHKILOT STANDARTI

**Moliyaviy va boshqa xavflarni aniqlash, baholash
va boshqarish tartibi to‘g‘risida**

NIZOM

Soʻz boshi

1. Ichki audit boʻyicha bosh mutaxassis tomonidan ISHLAB CHIQILGAN va KIRITILGAN.
2. Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligining 2026-yil 25-sentabrdagi 78-son buyrugʻi bilan TASDIQLANGAN.
3. ILK BOR KIRITILISHI.

**Moliyaviy va boshqa xavflarni aniqlash, baholash
va boshqarish tartibi to‘g‘risida
NIZOM**

TASHKILOT STANDARTI

1 Umumiy qoidalar

1.1 Mazkur Nizom O‘zbekiston Respublikasi Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligi (keyingi o‘rinlarda — Agentlik) faoliyatidagi moliyaviy va boshqa xavflarni aniqlash, baholash va boshqarish (keyingi o‘rinlarda — xavflarni boshqarish) tartibini belgilaydi.

1.2 Ushbu Nizomda quyidagi asosiy tushunchalar qo‘llaniladi:

ichki xavf — respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organining faoliyatiga oid va u tomonidan ta’sir o‘tkazish imkoni mavjud bo‘lgan xavf turi;

korruptsiyaviy xavflar — respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organida korruptsiyaga oid xavflar toifasi;

ma’muriy xavflar — Agentlikning rejalari, asosiy faoliyati yo‘nalishlari, vakolatlari va ularning taqsimoti bilan bog‘liq xavflar toifasi;

moliyaviy xavflar — Agentlik faoliyatini moliyalashtirishga oid xavflar toifasi;

operatsion xavflar — Agentlikning doimiy faoliyati bilan bog‘liq xavflar toifasi;

strategik xavflar — respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organining strategik maqsadlari, shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti va Hukumatining qarorlari bilan belgilangan Agentlik faoliyatiga oid maqsadli ko‘rsatkichlar bilan bog‘liq xavflar toifasi;

tarkibiy bo‘limlar — Agentlikning markaziy apparati;

tashqi xavf — Agentlikning faoliyatiga oid va u tomonidan ta’sir o‘tkazish imkoni mavjud bo‘lmagan xavf turi;

xavf — ma’lum bir hodisa yoki holatning Agentlik faoliyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatish ehtimoli;

xavf bahosi — xavf darajasini sifat jihatidan “yuqori”, “o‘rta” va “past” ko‘rsatkichlar asosida baholash natijasi;

xavflarni boshqarish — Agentlikda xavflarni aniqlash, baholash,

kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) choralarini ko‘rish, xavflar monitoringi va xavflar yuzasidan hisobdorlikni o‘z ichiga oluvchi jarayon;

Xavflarni boshqarish qo‘mitasi (keyingi o‘rinlarda — Qo‘mita) — Agentlikda xavflarni boshqarish maqsadida ularning birinchi rahbarlari boshchiligidagi kollegial asosda tuziladigan qo‘mita;

xavf darajasi — xavf ta’siri va ehtimolini o‘zida aks ettiruvchi ko‘rsatkich;

xavf matritsasi — xavf darajasini xavf ta’siri va ehtimoli o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik asosida ifodalovchi, gorizontal yo‘nalishda xavf ta’sirini, vertikal yo‘nalishda xavf ehtimolini o‘zida aks ettiruvchi matritsa;

xavflar monitoringi — yangi xavflarni aniqlash, mavjud xavflarni qayta baholash, kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) choralarini ko‘rish jarayonini doimiy nazorat qilish va kuzatib borish;

xavflar reestri — xavflar ro‘yxati va ularning darajasini o‘zida aks ettiruvchi hamda xavflarning yagona tasnifi asosida tasniflangan xavflar jamlanmasi;

xavf ta’siri — xavfning respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organi faoliyatiga salbiy ta’sirini ifodalovchi qiymat;

xavf egasi — Agentlikning xavf yuzaga kelishi ehtimoli mavjud bo‘lgan tarkibiy bo‘limi;

xavf ehtimoli — xavfning ma’lum davr mobaynida yuzaga kelishi ehtimolini ifodalovchi qiymat;

xavflar yuzasidan chora-tadbirlar rejasi (keyingi o‘rinlarda — chora-tadbirlar rejasi) — xavflar reestriga kiritilgan, “yuqori” va “o‘rta” xavf darajasiga ega bo‘lgan xavflarning salbiy ta’sirini kamaytirish (oldini olish va bartaraf etish) yuzasidan ishlab chiqiladigan hujjat;

xavflarning yagona tasnifi — xavflarni xavf turiga (ichki, tashqi), xavf toifasiga (strategik, moliyaviy, ma’muriy, operatsion, korrupsiyaviy), tashkiliy jihatiga (tashkiliy tasnif) ko‘ra ajratuvchi tasnif.

1.3 Xavflar Agentlikda xavflarni aniqlash va baholash, kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) hamda doimiy monitoring qilib borish maqsadida boshqariladi.

2 Agentlikda xavflarni boshqarishni tashkil etish

2.1 Agentlikda xavflar Qo‘mita tomonidan boshqariladi.

2.2 Qo‘mita xavflarni boshqarishda:

xavflar reestrining shakllantirilishi va yangilab borilishini ta’minlaydi hamda uni ko‘rib chiqadi va tasdiqlaydi;

har chorak yakuni bo‘yicha xavflarning kelib chiqish sabablarini tahlil qiladi

hamda ularni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) yuzasidan tarkibiy bo‘limlar tomonidan amalga oshirilgan ishlarni hamda chora-tadbirlar rejasini atroflicha muhokama qiladi va tasdiqlaydi;

ichki audit xizmatlari tomonidan amalga oshirilgan xavflarni boshqarish jarayonini o‘rganish va tahlil qilish yuzasidan ma’lumotlarni ko‘rib chiqadi;

normativ-huquqiy hujjatlar va huquqni qo‘llash amaliyotidagi xavflarning yuzaga kelishiga imkon beruvchi ziddiyatlarni bartaraf etish, tegishli normalarni takomillashtirish bo‘yicha takliflarni tayyorlaydi va ko‘rib chiqadi;

xavflarni kamaytirishni (oldini olish, bartaraf etish) nazarda tutuvchi istiqbolli yo‘nalishlarni belgilaydi;

xavflarni boshqarish bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar yuzasidan hisobotlarni ko‘rib chiqadi va doimiy ravishda muhokama qilib boradi;

davlat xaridlari to‘g‘risidagi qonunchilik talablariga rioya etilishini ta’minlaydi hamda aniqlangan xavflarni bartaraf etadi;

xavflarni boshqarish bilan bog‘liq qonunchilikda belgilangan boshqa zarur choralarni ko‘radi.

2.3 Tarkibiy bo‘limlar xavflarni boshqarishda:

o‘z faoliyatiga oid xavflarni mazkur Nizomda belgilangan tartibda aniqlaydi va baholaydi hamda ularning reestrini shakllantiradi;

xavflarni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) bo‘yicha chora-tadbirlar rejasi loyihasini ishlab chiqadi va uning bajarilishini ta’minlaydi;

xavflar monitoringini yuritadi;

har chorak yakuni bilan chora-tadbirlar rejasining bajarilishi bo‘yicha Qo‘mitaga ma’lumotlar taqdim etib boradi;

xavflarni boshqarish bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar yuzasidan hisobot tayyorlaydi;

normativ-huquqiy hujjatlar va huquqni qo‘llash amaliyotidagi xavflarning yuzaga kelishiga imkon beruvchi ziddiyatlarni bartaraf etish, tegishli normalarni takomillashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqadi;

xavflarni kamaytirishni (oldini olish, bartaraf etish) nazarda tutuvchi istiqbolli yo‘nalishlarni belgilash borasida takliflar ishlab chiqadi;

Qo‘mita va ichki audit xizmati so‘roviga muvofiq xavflarni boshqarish bilan bog‘liq ma’lumotlarni taqdim etadi.

2.4 Ichki audit xizmati xavflarni boshqarishda:

aniqlangan xavflarning mazkur Nizomda belgilangan tartibda baholanishini o‘rganadi;

chora-tadbirlar rejasining ishlab chiqilishi va bajarilishi yuzasidan o'rganishlar o'tkazadi;

xavflarni boshqarish jarayoni bilan bog'liq audit tadbirlarini o'tkazadi hamda har chorak yakuni bo'yicha xavflarning kelib chiqish sabablarini tahlil qiladi.

3 Xavflarni boshqarish jarayoni

3.1 Xavflarni boshqarish quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

xavflarni aniqlash;

xavflarni baholash;

xavflar reestrini shakllantirish;

xavflarni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) choralarini ko'rish;

xavflar monitoringi;

xavflarni boshqarish yuzasidan hisobot.

3.2 Xavflar mazkur Nizomga 1-ilovada keltirilgan sxemaga muvofiq boshqariladi.

4 Xavflarni aniqlash, baholash va xavflar reestrini yuritish tartibi

4.1 Xavflarni aniqlash

4.1.1 **Agentlikda** xavflar tarkibiy bo'limlar tomonidan aniqlanadi va baholanadi.

4.1.2 Xavflar quyidagi ma'lumotlarni tahlil qilish asosida aniqlanadi:

Agentlikning nizomi, tarkibiy bo'lim nizomi, vazifalar taqsimoti va lavozim yo'riqnomalari;

faoliyatga oid ichki va tashqi rasmiy manbalardagi (shu jumladan, axborot texnologiyalari bazalaridagi) ma'lumotlar;

maqsadli ko'rsatkichlar (indikatorlar) ijrosi to'g'risidagi ma'lumotlar;

vakolatli tuzilmalar o'tkazgan nazorat tadbirlari, jumladan, ichki audit tadbirlari, xizmat tekshiruvlari, korrupsiyaga qarshi tuzilmalarning nazorat tadbirlari va davlat moliyaviy nazorat organlari tomonidan o'tkazilgan nazorat tadbirlari natijalariga oid ma'lumotlar;

faoliyatga oid o'tgan davrlardagi hisobotlar;

faoliyatga taalluqli bo'lgan boshqa ma'lumotlar.

4.2 Xavflarni baholash

4.2.1 Xavflar quyidagi tartibda baholanadi:

xavf ta'sirini aniqlash;
xavf ehtimolini aniqlash;
xavf ta'siri va ehtimoli natijalarini o'zaro bir-biriga ko'paytirish orqali xavf darajasini hisoblash.

4.2.2 Xavflarni baholash natijasi xavf matritsasi shaklida aks ettiriladi.

4.2.3 Xavf ta'sirini aniqlashda quyidagi omillarga mazkur Nizomga 2-ildovada keltirilgan mezonlar asosida butun sonlardagi 1 — 3 ball beriladi:

xavfni boshqarish bo'yicha tashkilot nazorati;
tashkilotning ushbu xavf yuzaga kelishi mumkin bo'lgan funksiyasining avtomatlashgani;

xavfning yuzaga kelishida normativ-huquqiy hujjatlardagi bo'shliqlarning mavjudligi.

Bunda 3 ball tegishli xavf ta'sirining eng yuqori darajasini va 1 ball eng past darajasini bildiradi.

4.2.4 Xavf ta'sirini hisoblashda har bir omilga ularning muhimlik darajasidan kelib chiqib, quyidagicha vazn belgilanadi:

xavfni boshqarish bo'yicha tashkilot nazorati — 40 foiz;
tashkilotning ushbu xavf yuzaga kelishi mumkin bo'lgan funksiyasining avtomatlashgani — 30 foiz;

xavfning yuzaga kelishida normativ-huquqiy hujjatlardagi bo'shliqlarning mavjudligi — 30 foiz.

Bunda belgilangan vaznlarning umumiy miqdori 1 ga (100 foizga) teng bo'ladi.

4.2.5 Xavf ta'sirini aniqlashda omilga qo'yilgan ballni belgilangan vaznga ko'paytirish orqali omil bo'yicha qiymat hisoblanadi hamda barcha omillarning qiymatlari yig'indisini hisoblash asosida xavf ta'siri aniqlanadi.

4.2.6 Xavf ehtimoli quyidagi omillarga mazkur Nizomga 2-ildovada keltirilgan mezonlar asosida butun sonlardagi 1 — 3 ball berish orqali aniqlanadi:

xavfning bir yil davomida takrorlanish soni;
xavfni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) bo'yicha so'nggi bir yilda tashkilot doirasida tegishli chora-tadbirlar amalga oshirilgani;

xavf yuzaga kelishi mumkin bo'lgan funktsiya va vazifaning bir tarkibiy bo'limdan boshqa tarkibiy bo'limga o'tkazilishi yoki funktsiya va vazifaning yangi kiritilishi.

Bunda 3 ball tegishli xavf ehtimolining eng yuqori darajasini va 1 ball eng past darajasini bildiradi.

4.2.7 Xavf ehtimolini hisoblashda har bir omilga ularning muhimlik darajasidan kelib chiqib, quyidagicha vazn belgilanadi:

xavfning bir yil davomida takrorlanish soni — 25 foiz;

xavfni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) bo'yicha so'nggi bir yilda tashkilot doirasida tegishli chora-tadbirlar amalga oshirilgani — 40 foiz;

xavf yuzaga kelishi mumkin bo'lgan funksiya va vazifaning bir tarkibiy bo'limdan boshqa tarkibiy bo'limga o'tkazilishi yoki funksiya va vazifaning yangi kiritilishi — 35 foiz.

Bunda belgilangan vaznlarning umumiy miqdori 1 ga (100 foizga) teng bo'lishi kerak.

4.2.8 Xavf ehtimolini aniqlashda omilga qo'yilgan ballni belgilangan vaznga ko'paytirish orqali omil bo'yicha qiymat hisoblanadi hamda barcha omillarning qiymatlari yig'indisini hisoblash asosida xavf ehtimoli aniqlanadi.

4.2.9 Aniqlangan xavf ta'siri va ehtimoli natijalarini o'zaro bir-biriga ko'paytirish orqali xavf darajasi hisoblanadi.

4.2.10 Xavf darajasi quyidagi formula asosida amalga hisoblanadi:

$$D = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{B_{xt} o_i}{x_{to_i}}}{1} = \frac{\sum_{j=1}^m \frac{B_{xt} e_j}{x_{te_j}}}{1}$$

bunda:

XD — xavf darajasi;

B_{xto} — xavf ta'sirini hisoblashda qo'llanadigan omilga berilgan ball;

V_{xto} — xavf ta'sirini hisoblashda qo'llaniladigan omilga belgilangan vazn;

i — xavf ta'sirini hisoblashda qo'llaniladigan omilning tegishli tartib raqami;

n — xavf ta'sirini aniqlash uchun qo'llaniladigan omillar soni;

B_{xte} — xavf ehtimolini hisoblashda qo'llaniladigan omilga berilgan ball;

V_{xte} — xavf ehtimolini hisoblashda qo'llaniladigan omilga belgilangan vazn;

j — xavf ehtimolini hisoblashda qo'llaniladigan omilning tegishli tartib raqami;

m — xavf ehtimolini aniqlash uchun qo'llaniladigan omillar soni.

4.2.11 Xavf darajasi quyidagicha baholanadi:

6 va undan yuqori — “yuqori”;

3 dan (3 ham kiradi) 6 gacha — “o'rta”;

3 dan past — “past”.

4.2.12 Xavflar har bir xavf uchun alohida baholanadi.

4.2.13 Xavf ta'siri va ehtimoli o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ifodalash uchun mazkur Nizomga 3-ilovada keltirilgan xavf matritsasidan foydalaniladi.

4.3 Xavflar reestrini shakllantirish

4.3.1 Tarkibiy bo'limlar tomonidan mazkur Nizomga 2-ilovaga muvofiq Xavflar reestri shakllantiriladi.

Bunda Xavflar reestri ushbu ilovada keltirilgan xavflarning yagona tasnifi asosida shakllantiriladi.

4.3.2 Xavflar reestriga quyidagi ma'lumotlar kiritiladi:

xavf turi;

xavf toifasi;

tashkiliy tasnif;

xavf tartib raqami;

xavf nomi;

xavf darajasi;

xavf bahosi;

xavf egasi.

4.3.3 Xavflar reestri tarkibiy bo'limlar tomonidan har yili 20-yanvarga qadar Qo'mitaning ishchi organi hisoblanadigan Agentlikning ichki audit xizmatlariga (keyingi o'rinlarda — Ishchi organ) umumlashtirish uchun taqdim etiladi.

4.3.4 Ishchi organ Xavflar reestrini umumlashtiradi hamda 5 (besh) ish kuni ichida Qo'mitaga ko'rib chiqish va tasdiqlash uchun kiritadi.

4.3.5 Xavflar reestri Qo'mita tomonidan har yili 1-fevralga qadar ko'rib chiqiladi va tasdiqlanadi.

Bunda tarkibiy bo'limlar tomonidan yangi xavflar aniqlangan taqdirda, Qo'mita qarori asosida Xavflar reestriga tegishli o'zgartirish va qo'shimchalar kiritiladi.

5 Xavflarni kamaytirish choralari ko'rish

5.1 Xavflar reestriga kiritilgan, "yuqori" va "o'rta" xavf darajasiga ega bo'lgan xavflarni kamaytirish (oldini olish va bartaraf etish) maqsadida tarkibiy bo'limlar tomonidan mazkur Nizomga 4-ilovaga muvofiq chora-tadbirlar rejasi ishlab chiqiladi.

5.2 Chora-tadbirlar rejasi tarkibiy bo'limlar tomonidan Ishchi organga Xavflar reestri bilan bir vaqtda taqdim etiladi.

Ishchi organ tomonidan chora-tadbirlar rejasi umumlashtirilgan holda, Qo'mitaga Xavflar reestri bilan bir vaqtda taqdim etiladi.

5.3 Chora-tadbirlar rejasi Qo'mita tomonidan ko'rib chiqiladi hamda Xavflar reestri bilan bir vaqtda tasdiqlanadi.

5.4 Tarkibiy bo'limlar har chorak yakuni bilan keyingi oyning 10-sanasiga qadar chora-tadbirlar rejasi ijrosi yuzasidan Ishchi organga ma'lumot taqdim etadi.

5.5 Ishchi organga taqdim etilgan ma'lumotlarning ishonchliligi va to'g'riligiga tarkibiy bo'limlar javobgar hisoblanadi.

5.6 Ishchi organ tarkibiy bo'limlar tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar asosida xavflarni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) bo'yicha amalga oshirilgan ishlarni umumlashtiradi.

Bunda chora-tadbirlar rejasida belgilangan har bir xavf bo'yicha uni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) yuzasidan amalga oshirilgan ishlar va ko'rilgan choralar jamlanadi.

5.7 Ishchi organ tomonidan har chorak yakuni bilan keyingi oyning 20-sanasiga qadar Qo'mitaga chora-tadbirlar rejasining bajarilishi bo'yicha ma'lumotlar taqdim etiladi.

5.8 Ma'lumotda quyidagi ko'rsatiladi:

chora-tadbirlar rejasining bajarilishi;

xavflarni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) yuzasidan erishilgan natijalar;

xavflarni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) yuzasidan taklif va tavsiyalar.

5.9 Qo'mita har chorak yakuni bilan keyingi oyning oxiriga qadar chora-tadbirlar rejasining bajarilishi bo'yicha ma'lumotlarni muhokama qiladi va natijalar yuzasidan qaror qabul qiladi.

6 Xavflar monitoringini yuritish tartibi

6.1 Xavflar monitoringi tarkibiy bo'limlar tomonidan doimiy ravishda yuritiladi.

6.2 Xavflar monitoringi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

yangi xavflarni aniqlash;

baholangan xavflarni har chorakda qaytadan baholash;

xavf darajasidagi o'zgarishlarni tahlil qilish;

xavflarni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) yuzasidan amalga oshirilgan ishlar natijasini tahlil qilish;

kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) imkoni bo'lmagan xavflarni doimiy nazorat qilish.

7 Xavflarni boshqarish yuzasidan hisobot

7.1 Tarkibiy bo'limlar tomonidan hisobot yilidan keyingi yilning 1-fevraliga qadar xavflarni boshqarish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar yuzasidan yillik hisobot (keyingi o'rinlarda — hisobot) tayyorlanadi hamda umumlashtirish uchun Ishchi organga taqdim etiladi.

7.2 Ishchi organ tomonidan umumlashtirilgan hisobot 10 ish kuni ichida Qo'mitaga ko'rib chiqish uchun taqdim etiladi.

7.3 Umumlashtirilgan hisobot o'z ichiga quyidagilarni oladi:

Agentlik faoliyatiga oid “yuqori” va “o'rta” darajadagi xavflar hamda ularni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) bo'yicha amalga oshirilgan ishlar;

kelgusida xavflarni aniqlash, baholash hamda ularning yuzaga kelishi ehtimolini pasaytirish bo'yicha rejalashtirilayotgan ishlar;

xavflar monitoringi bo'yicha amalga oshirilgan ishlar;

xavflarni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) bo'yicha o'rnak ko'rsatgan xodimlarni rag'batlantirish to'g'risida takliflar.

7.4 Umumlashtirilgan hisobot Qo'mita tomonidan hisobot yilidan keyingi yilning 1-martiga qadar muhokama qilinadi va tasdiqlanadi.

7.5 Agentlik tomonidan har chorak yakuni bilan keyingi oyning yakuniga qadar xavflarni boshqarish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar to'g'risida choraklik ma'lumotlar, keyingi yilning 5-martiga qadar yillik hisobot Agentlikning rasmiy veb-saytida e'lon qilinadi.

Choraklik ma'lumotlar va yillik hisobotning respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organining rasmiy veb-saytida e'lon qilinishi Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan monitoring qilinadi.

Bunda xavflarni boshqarish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar to'g'risidagi choraklik ma'lumotlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Xavflar reestri (mazkur Nizomga 2-ildovada keltirilgan shaklda);

respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organida xavflarni aniqlash, baholash hamda ularni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) yuzasidan amalga oshirilgan ishlar (mazkur Nizomga 4-ildovada keltirilgan shaklda);

kelgusida xavflarni aniqlash, baholash hamda ularning yuzaga kelish

ehtimolini pasaytirish bo'yicha rejalashtirilayotgan ishlar (matn, jadval va/yoki infografika ko'rinishida).

8 Xavflarni boshqarish jarayonini o'rganish va tahlil qilish

8.1 Xavflarni boshqarish jarayoni ichki audit xizmati tomonidan o'rganiladi va tahlil qilinadi.

8.2 Xavflarni boshqarish jarayonini o'rganish va tahlil qilish quyidagilarni o'z ichiga oladi:

tarkibiy bo'limlar tomonidan xavflarni aniqlash va baholash jarayonining belgilangan tartibda amalga oshirilishi;

tarkibiy bo'limlar tomonidan Xavflar reestrining belgilangan tartibda shakllantirilishi;

tarkibiy bo'limlar tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar, shuningdek, boshqa ma'lumotlar asosida chora-tadbirlar rejasining ishlab chiqilishi va bajarilishi;

Xavflar reestridagi xavflar darajasining o'zgarish dinamikasi;

xavflarni boshqarish bilan bog'liq boshqa ma'lumotlar.

8.3 Ichki audit xizmati har chorak yakuni bilan xavflarni boshqarish jarayonini o'rganish va tahlil qilish bo'yicha Qo'mitaga ma'lumotlar taqdim etadi.

9 Xavflarni boshqarish yuzasidan malaka oshirishni tashkil etish tartibi

9.1 Agentlikning Xavflarni boshqarish qo'mitalari a'zolari va tarkibiy bo'limlari xodimlari O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Moliya organlari va budget tashkilotlarining moliya-hisob bo'limlari xodimlarini tayyorlash va qayta tayyorlash o'quv markazi (keyingi o'rinlarda — O'quv markazi) tomonidan tashkil etiladigan xavflarni boshqarish bo'yicha 36 soatlik malaka oshirish kurslarida qatnashadi.

Bunda malaka ekspert va amaliyotchilarni yoki xorijiy mutaxassislarni jalb qilgan holda ham oshirilishi mumkin.

9.2 Malaka oshirish bo'yicha o'quv dasturi O'quv markazi tomonidan Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishilgan holda tasdiqlanadi.

9.3 Agentlik malaka oshirish kursida qatnashishi rejalashtirilgan xodimlar ro'yxatini har yili 20-yanvarga qadar O'quv markaziga taqdim etadi.

9.4 Agentlik xodimlarining malaka oshirishi bilan bog'liq xarajatlar budget

mablagʻlari hisobidan qoplanadi.

9.5 Oʻquv markazi malaka oshirish kurslarini muvaffaqiyatli tamomlagan tinglovchilarga belgilangan tartibda sertifikat rasmiylashtiradi.

9.6 Oʻquv markazi malaka oshirish kurslarida qatnashgan shaxslar toʻgʻrisidagi choraklik maʼlumotlarni har chorak yakuni bilan keyingi oyning 10-sanasiga qadar, yillik maʼlumotlarni keyingi yilning 20-yanvariga qadar Oʻzbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligiga taqdim etadi.

10 Yakunlovchi qoida

10.1 Ushbu Nizom talablari buzilishida aybdor boʻlgan shaxslar qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda javob beradilar.

1-ILOVA

Xavflarni boshqarish
SXEMASI

Bosqichlar	Sub'ekt	Chora-tadbirlar	Muddat
1-bosqich	Tarkibiy bo'limlar	Xavflarni aniqlash va baholash asosida shakllantirilgan Xavflar reestrini va chora-tadbirlar rejasi loyihasini Ishchi organga taqdim etadi.	Har yili 20-yanvarga qadar
2-bosqich	Ishchi organ	Xavflar reestri va chora-tadbirlar rejasi loyihasini umumlashtiradi hamda Xavflarni boshqarish qo'mitasiga tasdiqlash uchun kiritadi.	Loyihalar taqdim etilganidan so'ng 5 ish kunida
3-bosqich	Xavflarni boshqarish qo'mitasi	Xavflar reestri va chora-tadbirlar rejasi loyihasini ko'rib chiqadi va tasdiqlaydi.	Har yili 1-fevralga qadar
4-bosqich	Tarkibiy bo'limlar	Chora-tadbirlar rejasining bajarilishi bo'yicha ma'lumotlarni Ishchi organga taqdim etadi.	Har chorak yakuni bilan keyingi oyning 10-sanasiga qadar
5-bosqich	Ishchi organ	Chora-tadbirlar rejasining bajarilishi bo'yicha ma'lumotlarni umumlashtiradi va Xavflarni boshqarish qo'mitasiga ko'rib chiqish uchun kiritadi.	Har chorak yakuni bilan keyingi oyning 20-sanasiga qadar
6-bosqich	Xavflarni boshqarish qo'mitasi	Chora-tadbirlar rejasining bajarilishi bo'yicha ma'lumotlarni muhokama qiladi va tegishli qaror qabul qiladi.	Har chorak yakuni bilan keyingi oyning oxiriga qadar
7-bosqich	Tarkibiy bo'limlar	Xavflarni boshqarish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar yuzasidan yillik hisobotni ishchi organga taqdim etadi.	Hisobot yilidan keyingi yilning 1-fevraliga qadar
8-bosqich	Ishchi organ	Yillik hisobotlarni umumlashtiradi va Xavflarni boshqarish qo'mitasiga ko'rib chiqish va tasdiqlash uchun taqdim etadi.	Hisobotlar taqdim etilganidan so'ng 10 ish kunida
9-bosqich	Xavflarni boshqarish qo'mitasi	Xavflarni boshqarish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar yuzasidan yillik umumlashtirilgan hisobotni muhokama qiladi va tasdiqlaydi.	Hisobot yilidan keyingi yilning 1-martiga qadar
10-bosqich	O'zbekiston Respublikasi	Xavflarni boshqarish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar to'g'risida choraklik ma'lumotlar va yillik hisobotni	Har chorak yakuni bilan keyingi oyning

Bosqichlar	Sub'ekt	Chora-tadbirlar	Muddat
	Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligi	respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organining rasmiy veb-saytida e'lon qiladi.	yakuniga hamda keyingi yilning 5-martiga qadar

2-ILOVA

“TASDIQLAYMAN”

O‘zbekiston Respublikasi Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligi
(respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organi nomi)

Xavflarni boshqarish qo‘mitasi raisi

(imzo) _____ (FIO)
20__ yil “__” _____

O‘zbekiston Respublikasi Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligi faoliyatiga oid
(respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organi nomi)

XAVFLAR REESTRI

Xavf turi*	Xavf toifasi*	Tashkiliy tasnif**	Xavf tartib raqami	Xavf nomi	Xavf darajasi***	Xavf bahosi	Xavf egasi
X	XX	XXX	XXXX	(xavf tavsifi)	(qiymati)	(yuqori, o‘rta, past)	(O‘zbekiston Respublikasi Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligining xavf yuzaga keladigan tarkibiy bo‘limi nomi)

* Xavflar reestrida xavf turi va toifasi quyida keltirilgan Xavflarning yagona tasnifi asosida to‘ldiriladi:

Xavflarning yagona tasnifi

Xavf turi bo‘yicha tasnif kodlari

Xavf turi kodi	Nomlanishi
1	Ichki xavflar
2	Tashqi xavflar

Xavf toifasi bo‘yicha tasnif kodlari

Xavf toifasi kodi	Nomlanishi
01	Strategik xavflar
02	Operatsion xavflar
03	Moliyaviy xavflar

04	Ma'muriy xavflar
05	Korrupsiyaviy xavflar

** Xavflar reestrda tashkiliy tasnif kodi sifatida respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining tashkiliy tasnif kodlari qo'llaniladi.

*** Xavflar reestrda xavf darajasi quyida keltirilgan Xavflarni baholash jadvali asosida to'ldiriladi:

Xavflarni baholash jadvali

T/r	Xavflar	Xavf ta'siri*	Xavf ehtimoli**	Xavf darajasi	Xavf bahosi (yuqori, o'rta, past)
1	2	3	4	5=3*4	6
1.					
2.					

* xavf ta'siri quyida keltirilgan Xavf ta'sirini hisoblash jadvali asosida hisoblab chiqariladi.

Xavf ta'sirini hisoblash jadvali

T/r	Xavflar	1-omil			2-omil			3-omil			Xavf ta'siri
		Baho	Omil vazni	Qiymat	Baho	Omil vazni	Qiymat	Baho	Omil vazni	Qiymat	
1	2	3	4	5=3*4	6	7	8=6*7	9	10	11=9*10	12=5+8+11
1.											
2.											

** xavf ehtimoli quyida keltirilgan Xavf ehtimolini hisoblash jadvali asosida hisoblab chiqariladi.

Xavf ehtimolini hisoblash jadvali

T/r	Xavflar	1-omil			2-omil			3-omil			Xavf ehtimoli
		Baho	Omil vazni	Qiymat	Baho	Omil vazni	Qiymat	Baho	Omil vazni	Qiymat	
1	2	3	4	5=3*4	6	7	8=6*7	9	10	11=9*10	12=5+8+11
1.											
2.											

Izoh. Xavf ta'siri va ehtimolini hisoblashda qo'llanadigan omillar quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

Xavf ta'sirini hisoblashda qo'llanadigan omillar

T/r	Omillar	Mezonlar	Omil bahosi
1.	Xavfni boshqarish bo'yicha tashkilot nazorati	ushbu xavfni boshqarish to'liq tashkilot nazoratida	1
		ushbu xavfni boshqarish qisman tashkilot nazoratida	2
		ushbu xavfni boshqarish tashkilot nazoratida emas	3
2.	Tashkilotning ushbu xavf yuzaga kelishi mumkin bo'lgan funksiyasining avtomatlashganligi	to'liq avtomatlashgan	1
		qisman avtomatlashgan	2
		avtomatlashmagan	3
3.	Xavfning yuzaga kelishida normativ-huquqiy hujjatlardagi bo'shliqlarning mavjudligi	bo'shliqlar mavjud emas	1
		bu bo'yicha ma'lumot mavjud emas	2
		bo'shliqlar mavjud	3

Xavf ehtimolini hisoblashda qo'llaniladigan omillar

T/r	Omillar	Mezonlar	Omil bahosi
1.	Xavfning bir yil davomida takrorlanish soni	1-marta va undan kam	1
		2-martadan 12-martagacha	2
		12-martadan ortiq	3
2.	Ushbu xavfni kamaytirish (oldini olish, bartaraf etish) bo'yicha so'nggi bir yilda tashkilot doirasida tegishli chora-tadbirlar amalga oshirilgani	amalga oshirildi va xavf darajasi yuqoridan o'rta yoxud o'rtadan pastga tushdi	1
		amalga oshirildi va xavf darajasi pasaydi, biroq yuqori/o'rta darajada o'zgarishsiz qoldi	2
		amalga oshirilmadi yoki amalga oshirilganiga qaramasdan, xavf darajasi pasaymadi	3
3.	Xavf yuzaga kelishi mumkin bo'lgan funktsiya va vazifaning bir tarkibiy bo'limdan boshqa tarkibiy bo'limga o'tkazilishi yoki funktsiya va vazifaning yangi kiritilishi	o'tkazilmagan yoxud o'tkazilganiga 3 yildan oshgan	1
		o'tkazilganiga 1 yildan 3 yilgacha vaqt o'tgan	2
		o'tkazilganiga yoki yangi kiritilganligiga 1 yildan kam vaqt bo'lgan	3

3-ILOVA

XAVF MATRITSASI

Xavf
ehtimoli

3	3	6	9
2	2	4	6
1	1	2	3
0	1	2	3

Xavf ta'siri

Izoh. Xavf darajasi 6 va undan yuqori bo'lganda, qizil, 3 dan (3 ham kiradi) 6 gacha bo'lganda sariq, 3 dan past bo'lganda yashil rang bilan ifodalanadi.

Tanishtiruv varaqasi

[illegible]

O'zgartirishlar kiritilishi xronologiyasi

№	Kiritilgan qo'shimcha yoki o'zgartirish	Sana	Imzo